

Handläggare: Katarina Arkehag
Telefon: 08-508 33 032

Till
Utbildningsnämnden
2012-10-25

Karriärvägar mm ifråga om lärare i skolväsendet, U 2012/4904/S

Svar på remiss från kommunstyrelsen, DNR 001-1379/2012

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remiss, Karriärvägar mm i fråga om skolväsendet, promemoria U2012/4904/S
2. Beslutet justeras omedelbart

Thomas Persson
Förvaltningsdirektör

Astrid Norderfeldt
Avdelningschef

Sammanfattning

Remisspromemorian föreslår inrättande av ett karriärsystem för lärare i grund- och gymnasieskola med karriärstegen förstelärare och lektor. Huvudmannen föreslås utse lärare till uppdragen och har möjlighet att ansöka om statsbidrag om högst 85 000 kr per förstelärare respektive 170 000 per lektor och år. Vidare föreslås att för att öka antalet lektorer ska lärare som har tjänstgjort på högskola ha möjlighet att för lärarlegitimation gå en förkortad praktisk pedagogisk lärarutbildning samt en förkortad introduktionsperiod. Skollagen anpassas enligt förslaget där ändringar ska träda i kraft 1 juli 2013. Nuvarande bestämmelse att förskollärare

eller lärare efter ansökan kan utnämnas till lektor av Skolverket föreslås fortsätta tillämpas på ansökningar inkomna före 1 juli 2013.

Förvaltningen är positivt inställd till inrättande av ett karriärsystem för lärare med förstelärare och lektorer. Det stämmer väl överens med tidigare beslut i utbildningsnämnden om utvecklingslärare och meritering för särskilt yrkesskickliga lärare. Förslaget syftar till att öka kvaliteten i undervisningen, tillvarata särskilt yrkesskickliga lärares kompetenser samt ge möjlighet till professionsutveckling. Förvaltningen ställer sig också positiv till att lektorer som undervisar på högskola ska kunna få ämneslärarbehörighet men förordar att examina ska gälla minst två ämnen, att det för behörighet ska krävas ett års introduktionsperiod och minst fyra års visad pedagogisk skicklighet för utnämning till lektor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av personalavdelningen i samråd med grund- och gymnasieavdelningarna samt förvaltningsstaben

Bakgrund

Utbildningsdepartementet har tillsatt en utredning som haft i uppdrag att utarbeta ett förslag för att möjliggöra karriärvägar för lärare och öka antalet lektorer i det svenska skolväsendet. Det har utretts hur ett system med olika karriärsteg bör utformas med ett praktisknära karriärsteg jämte lektorer. Det har också utretts vilken benämning som är lämplig samt vilka arbetsuppgifter, utöver undervisning, som kan ingå i de olika stegen. Vidare har man undersökt hur antalet lektorer kan öka i grund- och gymnasieskolan. Uppdraget har varit begränsat till grund- och gymnasieskola och motsvarande nivåer inom skolväsendet.

Ärendet

Remisspromemorian föreslår inrättande av ett karriärsystem för lärare i grund- och gymnasieskola med karriärstegen förstelärare och lektor. Huvudmannen föreslås utse lärare till uppdragen och har möjlighet att ansöka om statsbidrag om högst 85 000 kr per förstelärare respektive 170 000 per lektor och år. Vidare föreslås att för att öka antalet lektorer ska lärare som har tjänstgjort på högskola ha möjlighet att för lärarlegitimation gå en förkortad praktisk pedagogisk lärarutbildning samt en förkortad introduktionsperiod. Skollagen anpassas enligt förslaget där ändringar ska träda i kraft 1 juli 2013. Nuvarande bestämmelse att förskollärare eller lärare efter ansökan kan utnämnas till lektor av Skolverket föreslås fortsätta tillämpas på ansökningar inkomna före 1 juli 2013.

Förvaltningen är positivt inställd till inrättande av ett karriärsystem för lärare med förstelärare och lektorer. Det stämmer väl överens med tidigare beslut i utbildningsnämnden om utvecklingslärare och meritering för särskilt yrkesskickliga lärare. Förslaget syftar till att öka kvaliteten i undervisningen, tillvarata särskilt yrkesskickliga lärares kompetenser samt ge möjlighet till professionsutveckling. Förvaltningen ställer sig också positiv till att lektorer som undervisar på högskola ska kunna få ämneslärarbehörighet men förordar att examina ska gälla minst två ämnen, att det för behörighet ska krävas ett års introduktionsperiod och minst fyra års visad pedagogisk skicklighet för utnämning till lektor.

Utredningen föreslår följande:

1. Inrättande av ett praktiktäna karriärsteg för särskilt yrkesskickliga lärare som benämns förstelärare. Förstelärarens arbetsuppgifter bör i allt väsentligt bestå av undervisning och uppgifter som hör därtill. Som exempel på lämpliga arbetsuppgifter anges vara att stötta och sprida sina kunskaper i ett kollegialt samarbete i syfte att höja kvaliteten på undervisningen, som coach till andra lärare, huvudansvarig för ett ämne, ansvara för introduktion av nyanställda och lärarstudenter som genomför sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU).

Läraren bör ha följande kvalifikationer

- Behörighetsgivande lärarexamen, efter 1 december legitimerad lärare
- Genom dokumentation visa minst fyra års väl vitsordat arbete som lärare med undervisning på en eller flera arbetsplatser
- Visat särskild god förmåga att förbättra elevernas studieresultat och ett starkt intresse för att utveckla undervisningen
- I övrigt bedömas som särskilt kvalificerad för undervisning och uppgifter som hör till undervisningen.

Utredaren föreslår att huvudmannen, med rektor som viktig part, ska avgöra vilka lärare som bör utses till förstelärare men att det i skollagen införs en bestämmelse om att skolhuvudmännen ska sträva efter att inrätta karriärsteg för särskilt yrkesskickliga lärare. Vidare föreslås också en upplysningsbestämmelse om att regeringen meddelar föreskrifter om statsbidrag till huvudmän om högst 85 000 kr per år och förstelärare (inklusive sociala avgifter). Det föreslås också att det bör utredas om del administrativa uppgifter som lärare idag utför kan tas bort eller förenklas.

2. Nuvarande bestämmelse i skollagen om att lärare ska ansöka om lektorstitel hos Skolverket upphör att gälla. Om lärare eller förskollärare har forskarexamen bör det anges i lärarens legitimation. I likhet med förslaget om tillsättandet av karriärsteget förstelärare föreslår utredaren att det är huvudmannen som bedömer vilka lärare som uppfyller kvalifikationerna för karriärsteget lektor samt att regeringen meddelar föreskrifter om statsbidrag. Rätten att kallas lektor ska följa läraren om den börjar ny anställning hos annan huvudman. Statsbidrag föreslås utgå om högst 170 000 kr per år och lektor (inklusive sociala avgifter). Förskolan är fri att inrätta lektorer men kan inte ansöka om statlig kompensation för kostnader som kan uppstå.

En lektors arbetsuppgifter föreslås bl a vara att driva ämnesövergripande projekt, bedriva egen forskning, sprida kunskap om aktuell forskning och hålla kontakt med lärosäten. För att utnämnas till lektor ska läraren

- Ha en behörighetsgivande examen, efter 1 juli 2013
lärarlegitimation
- Ha avlagt lägst licentiatexamen eller motsvarande utländsk
examen
- Under minst fyra års tjänstgöring som lärare ha visat
pedagogisk skicklighet.

Licentiatexamen bör avse ämnesdidaktik eller ett ämne som kan hänföras till ett undervisningsämne. Även lärare som har avlagt speciallärarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) och därutöver minst licentiatexamen inom det specialpedagogiska ämnesområdet med nära anknytning till undervisning i den skolform som läraren verkar bör kunna utnämnas till lektor.

3. För att öka antalet lektorer i skolan föreslås att regeringen ska meddela föreskrifter om att lärare som har en examen på forskarnivå och varit verksam på högskolan ska undantas från kravet i skollagen om att lärare som beviljas lärarlegitimation med tillfredställande resultat har genomfört en introduktionsperiod om ett läsår. För lärare med lärarexamen som har arbetat på högskola föreslås introduktionsperioden kortas till en termin. Vidare föreslås att ett uppdrag ska ges till ett eller några lärosäten att anordna en särskilt kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen i ett ämne. Utbildningen förkortas med ett år till en termin istället för tre som förordningen föreskriver. Den utbildningsvetenskapliga kärnan läses in på en termin och den

verksamhetsförlagda utbildningen om en termin tas bort. Studierna leder till en ämneslärarexamen i ett ämne till skillnad mot två till tre ämnen som är krav i den ordinarie lärarutbildningen.

4. En myndighet ska ges i uppdrag att kontinuerligt följa upp och efter fyra år utvärdera reformen.

I budgetpropositionen för 2013 (prop 2012/13:1) föreslås det för reformen avsättas 187 miljoner kronor, 468 miljoner kronor för 2014 och 749 miljoner kronor för 2015. Från 2016 och framåt ska 880 miljoner kronor avsättas. Likvärdiga villkor ska råda för ersättning oavsett skolhuvudman.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget om att inrätta ett karriärsystem i flera steg för lärare. Det stämmer väl överens med tidigare beslut i utbildningsnämnden om inrättande av utvecklingslärare och meritering för särskilt yrkesskickliga lärare. Besluten har, liksom förslaget från regeringen, syftat till att bidra till hög kvalitet i undervisning och skolverksamhet där skickliga lärares kompetenser tillvaratas, ger möjligheter till professionsutveckling och skapar förutsättningar för lärare att göra karriär utan att bli chef.

Att inrätta praktisknära karriärsteg för särskilt yrkesskickliga lärare som förstelärare och lektor som i huvudsak har i uppdrag att undervisa och arbeta med arbetsuppgifter som är relaterade till undervisningen är positivt och skapar möjligheter att tillvara och synliggöra skickliga lärare. Att det även blir möjligt för speciallärare att utnämnas till lektor välkomnas. För att säkerställa kvalitet och nationell likvärdighet bör det som stöd för bedömning utformas nationella kvalifikationskriterier både för förstelärare och lektor. Huvudman och skola ska dock ha full frihet att avgöra uppdragets innehåll, arbetsuppgifter och omfattning i tid.

Förvaltningen ställer sig också positiv till förslaget att skapa möjligheter för fler lektorer i skolan och för lärare att gå mellan olika anställningar inom akademien och skolverksamheten. Det bidrar till ökad kvalitet både inom den akademiska utbildningen och skolverksamheten. Förvaltningen emotsäger sig dock att den förkortade lärarutbildningen ger examen i ett ämne och att introduktionsperioden förkortas från ett läsår till en termin. Förvaltningen har sedan tidigare dåliga erfarenheter och svårigheter med anställningsbarhet för lärare med behörighet i ett ämne. I och med skärpta behörighetskrav så ökar svårigheten ytterligare.

Att minska på kravet att erövra den praktiska erfarenheten både inom lärarutbildning och introduktionsperiod innan läraren beviljas legitimation och inte kräva fyra års tjänstgöring med visad pedagogisk skicklighet för lektorsbehörighet strider mot övriga reformer som verkar för ökad kvalitet, kompetens och lärarskicklighet. Att i linje med utredaren göra ett grundantagande om att erfarenhet från att undervisa i högskolan per automatik visar på lärarskicklighet kan inte anses självklart. Förslaget kan också verka kontraproduktivt och medföra att rektorer tvekar att anställa eftersom läraren har begränsad erfarenhet från den skolform den ska verka i och dessutom som lektor ska inta en ledande ställning gentemot sina kollegor och i skolutvecklingsarbetet.

I promemorians konsekvensutredning om kostnader för reformen uppskattas att det för huvudmannen kommer att innebära administrativa kostnader för hantering av prövning och ansökningsförfarande. På skolnivå bedöms det inte innebära några kostnadsökningar eftersom uppdragen för förstelärare respektive lektor ska inrymmas inom befintligt uppdrag. Förvaltningen anser att det för en huvudman av Stockholms stads storlek med uppskattningsvis ett stort antal förstelärare och lektorer kommer innebära en ansevärd kostnad för central hantering av ansökningar och fördelning av medel. Det finns också en motsättning i beskrivningen av vilka uppdrag en lektor ska kunna ha och slutsatsen att det ska kunna rymmas inom ordinarie uppdrag. För att skapa tid kommer tillförsel av lärarresurser behövas. Det kan också förmodas att det kommer innebära avsevärda kostnader att hantera ansökningar och fördelning av bidrag för en statlig myndighet.

Förvaltningen förslår att nämnden att godkänna förvaltningens synpunkter på remissen.

Bilaga

Remisspromemoria - Karriärvägar mm i fråga om lärare i skolväsendet,
U2012/4904/S